

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.20.094/2019/12.

A tanács tagjai: . Varga Edit a tanács elnöke
Dr. Szabolcsi-Varga Krisztina előadó bíró
Dr. Harter Mária bíró

A felperes: felperes neve
(felperes címe)

A felperes képviselője:
Dr. Ravasz László ügyvéd
(ügyvéd címe)

Az alperes: alperes
(alperes címe)

Az alperes képviselője:
Dr. Dancs Gergely ügyvéd
(ügyvéd címe)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:
a felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Székesfehérvári Törvényszék
1.Pf.146/2018/3.

Az elsőfokú bíróság és a határozat száma:
Székesfehérvári Járásbíróság
5.P.22.995/2017/17.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 635.700 (hatszázharmincötezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felülvizsgálat szempontjából irányadó tényállás szerint a perben nem álló bank 2007. december 19-én a felperessel közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződést kötött, amely alapján 4.500.000 forintnak megfelelő, a folyósítás napján érvényes banki devizavételi árfolyamon számított CHF kölcsönt nyújtott 168 havi futamidőre. A szerződés rögzítette a kölcsön devizában való megállapításának, nyilvántartásának szabályait, továbbá azt is, hogy a folyósítás forintban

történik. A felek a kölcsön teljes hiteldíjmutatóját 7,97%-ban, az ügyleti kamat mértékét 4,95%-ban határozták meg, és megállapodtak abban is, hogy a törlesztő részlet (tőke+hiteldíj) havonta fizetendő összege - a szerződéskötéskor alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembevételével - 291,59 CHF-nek megfelelő 44.840 forint.

A szerződéskötés előzményeként 2007. november 15-én a felperes külön okiratban nyilatkozott arról, hogy a külföldi devizában való finanszírozás kockázatairól tájékoztatást kapott.

A bank - a fizetési kötelezettség elmulasztása miatt - a kölcsönszerződést felmondta, majd a követelés engedményezése után az engedményes alperes kérelmére a közjegyző végrehajtási záradék kibocsátásával 2017. szeptember 1. napján végrehajtást rendelt el a felperessel szemben.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes módosított keresetében az ellene folyó végrehajtásnak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban Pp.) 369. § a) pontja szerinti megszüntetését kérte a kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozva. Az érvénytelenség jogalapjaként a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (továbbiakban rHpt.) 213. § (1) bekezdés b) pontjának megsértését állította, valamint a szerződés kockázatviseléséről szóló V.4. pontjának tisztességtelenségét. Érvelése szerint a szerződés felmondása nem volt érvényes, a közjegyzői ténytanúsítvány a 18/1999. Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének j) pontja alapján tisztességtelen, a közjegyző végrehajtási záradékhoz kapcsolódó eljárása pedig, az Európai Unió Bírósága C-32/2014. számú határozatában foglaltakra figyelemmel nem jogszerű.
- [3] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állította, hogy a kölcsönszerződés a hivatkozott okokból nem érvénytelen, és a közokiratba foglalt felmondás is teljesíti a végrehajthatóságnak a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban Vht.) 23/C. § (2) bekezdésében előírt feltételét.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az **elsőfokú bíróság** a keresetet elutasító döntését azzal indokolta, hogy a kölcsönszerződés megkötését megelőzően tett írásbeli nyilatkozat tartalmát is tekintve a felperes az árfolyamkockázat viseléséről a 2/2014. PJE határozatnak is megfelelő, kellően részletes tájékoztatást kapott, ezért a szerződés V.4. pontja nem tisztességtelen. Az 1/2018. számú gazdasági elvi döntés megállapításaira utalva kifejtette, hogy a ténytanúsítvány a bizonyítási terhet nem fordította meg, ezen túlmenően a felperes által felhozottak a szerződés rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja szerinti semmisségét sem alapozták meg. Az elsőfokú bíróság részletesen indokolta azt is, hogy a közjegyző eljárása miért felelt meg a C-32/2014. számú határozatban foglaltaknak.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság helybenhagyó ítélete indokai között kiemelte, hogy az elsőfokú eljárásban előadott tények alapján a felperes anyagi jogi kifogása a szerződés és a felmondás érvénytelensége volt, azokon a tényalapokon, amelyek a szerződés érvényes létrejöttével kapcsolatosak, továbbá amelyek a közokiratba foglalt rendelkezéssel, a ténytanúsítvány kiállításával összefüggőek, tehát a végrehajtás megszüntetése alapjaként érvényesített jog az érvénytelenség volt.
- Rámutatott, hogy a fellebbezésben felhozott tényállítások alapján az érvényesített jog eltért a kereset tárgyát képező jogtól, mert a felhívott anyagi jogszabály - a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) - a szerződések érvénytelenségétől eltérő szabályokkal rendezi a szerződésszegést, és a szerződésszegésből eredő kártérítési igényeket. A Pp. 247. § (1) bekezdésén keresztül érvényesülő Pp. 146. §-a értelmében keresetváltoztatásnak minősül, ha a

fél olyan új tényt állít, ami alkalmassá teszi az igény új törvényi tényállás - adott esetben szerződésszegési igény - alá sorolását, függetlenül attól, hogy az új igénynek is a végrehajtás megszüntetése a jogkövetkezménye. A keresetváltoztatásra azonban a fellebbezési eljárásban nincs lehetőség, a másodfokú bíróság csak az elsőfokú eljárásban előterjesztett keresetről dönthetett. A jogerős ítélet szerint a határidőben benyújtott fellebbezés nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének keresettel kapcsolatos ténymegállapításait és jogi álláspontját, a fellebbezési határidő lejártá után felhozott érveket pedig a másodfokú bíróság nem vehette figyelembe, ezért csak abban a körben bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, amely az elsőfokú eljárásban is a per tárgya volt, és amire fellebbezését a szóbeli pontosítást követően a felperes fenntartotta. E körben a másodfokú bíróság arra az álláspontra jutott, hogy az elsőfokú bíróság a jogszabályoknak, az Európai Unió Bírósága által hozott ítéleteknek is megfelelően döntött, ténymegállapításaival és indokaival is egyetértett.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezését és - az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával - a kereset elutasítását, másodlagosan az eljáró bíróságoknak, harmadlagosan a másodfokú bíróságnak új eljárásra, új határozat hozatalára való utasítását kérve.

Érvelése szerint már a keresetében hivatkozott arra, hogy az alperessel szemben túlfizetése áll fenn, erre tekintettel későbbi tényállításai nem tekinthetők a Pp. 146. § (5) bekezdése szerinti tiltott keresetváltoztatásnak, mert az azonos tényekre alapított keresetmódosítás, keresetpontosítás nem keresetváltoztatás, a felvetett kérdéseket a fellebbezési eljárásban vizsgálni kellett volna. Az első- és másodfokú bíróság jogellenesen nem vette figyelembe az előadott tényeket, az esetlegesen téves felperesi jogi álláspont ugyanakkor a bíróságot nem köthette. Ebből következően az elsőfokú bíróságnak a felperes téves jogi hivatkozása (érvénytelenség) ellenére a helyes jogi minősítés (szerződésszegés) alapján kellett volna a végrehajtás megszüntetése iránti keresetet elbírálnia. Mivel az elsőfokú bíróság e kötelezettségének nem tett eleget, a másodfokú bíróságra hárult a helyes jogi minősítés alkalmazása, és a fellebbezés ennek figyelembevételével történő elbírálása. A másodfokú bíróság azonban mindezt elmulasztotta, eljárása ezért sérti a Pp. 2. §-ában és a Pp. 146. § (1) bekezdésében foglaltakat.

Az ügy érdemét illetően a felperes arra hivatkozott, hogy a bank ügyintézőjének - táblázattal is alátámasztott - tájékoztatása, a reklámok és a kormányzati kommunikáció alapján a szerződéskötéskor joggal lehetett abban a feltevésben, hogy a futamidő alatt az alacsonyabb kamat miatt - az árfolyamkockázat ellenére is - lényegesen alacsonyabb lesz a deviza alapú szerződés összköltsége és a törlesztőrészlet összege mint a forint szerződéseké. Erre a tájékoztatásra alapozva kötötte meg a felperes a szerződést, és mindkét fél szerződési akarata ilyen tartalmú ügylet létrehozására irányult. Ezzel szemben 2010-ben a forint hitelek összköltsége mérséklődött, a banknak ezért a deviza alapú hitel kamatát - a 30%-os összköltség-előny fenntartása érdekében - csökkentenie kellett volna. A felperes állította, hogy a szerződés 2010. márciusi lehetetlenüléséig ügyleti kamattal növelten, 5.019.736 (4.500.000+519.736) forint tartozása állt fenn, ezt követően a bank hibájából a rPtk. 312. § (3) bekezdése szerint bekövetkező relatív lehetetlenülés miatt már nem kellett teljesítenie, a megfizetett 5.300.000 forintba tekintettel pedig tartozása nincs. Nézete szerint a bank szerződést szegett azzal, hogy a forinthitelekhez képest lényegesen magasabb összköltségű, megfizethetetlen kölcsönt nyújtott, és az ebből eredő kárért az alperes mint engedményes a rPtk. 205. § (3) bekezdése, 277. §-a, 318. §-a és 339. §-a értelmében felel. Hivatkozott arra is, hogy a bank már 2008. november 6-án tudott a deviza alapú hitelek összköltségének és törlesztő részletének emelkedéséről, erről azonban a rPtk. 277. § (5) bekezdésében előírtak és az üzletszabályzatában foglaltak ellenére nem adott tájékoztatást, ami ugyancsak megalapozza a kártérítési felelősséget. A kifejtettek szerint az alperessel szemben

tartozása nem áll fenn, ezért a végrehajtást a Pp. 369. § b) és d) pontja alapján is meg kell szüntetni.

- [7] Az Európai Unió Bírósága C-118/2017. és C-260/2018. számú határozataira, valamint a Kúria mellett működő Konzultációs Testület 2019. április 10-én, 2019. június 19-én és 2019. október 30-án kiadott állásfoglalásaira tekintettel a felülvizsgálati érvelését utóbb kiegészítette azzal, hogy a bank a deviza alapú szolgáltatásból eredő kockázatra vonatkozó tájékoztatás kötelezettségének nem tett eleget.
- [8] A 2020. január 20-án érkezett, Pfv. I. 20.094/2019/9. számú „felülvizsgálati kérelem pontosítás”-ban a felülvizsgálati kérelem beadása után keletkezett uniós bírósági ítéletekre, valamint a Kúria Konzultációs Testületének állásfoglalásaira tekintettel előadta, hogy az alperesnek az árfolyamkockázat körében arról kellett tájékoztatást adnia, hogy az árfolyam - és a kamatkockázat miatt a törlesztőrészlet akár korlátlanul is megemelkedhet, melynek következtében a felperesnek megélhetési problémái keletkezhetnek. Az alperes tájékoztatása - jobb tudomása ellenére - e követelménynek nem felelt meg. Hangsúlyozta: a megfelelő tájékoztatás bizonyítása az alperest terhelte, ám ennek sem tett eleget, a kockázatfeltáró nyilatkozat csatolása ehhez nem elég, mivel az nem felel meg a 93/13.EGK irányelvnek, a PSZÁF 9/2006.(XI.7) számú ajánlásának és a rHpt.203. § (6) bekezdésében foglaltaknak. A perbeli szerződés a felperes érdekeivel sem egyezett, mert ő a forintkölcsonnál olcsóbb hitelt akart felvenni, ez azonban nem teljesült. Mivel az alperes e körben sem adott tájékoztatást, a kölcsönszerződés a rPtk. 209/A. § (1) bekezdése értelmében semmis. Amennyiben az alperes tévedett az alkalmatlanság kérdésében, tévedése a terhére esik, laikus fogyasztóként a felperes nem feltételezhette, hogy a bank szolgáltatása nem felel meg a rPtk. 277. § (1) bekezdés a) és b) pontjának. Rámutatott, hogy a devizakölcsön alperes által is ismert célja a forintHITELEKNÉL olcsóbb pénzforsrás biztosítása volt, amit a banknak a futamidő végéig kellett volna biztosítania, ezt támasztja alá a Bankszövetség 2006. januárjában kiadott állásfoglalása. Tekintettel arra, hogy mind az alperesi reklámokban, mind a Bankszövetség tájékoztatójában, mind a hitelbírálat során figyelembe vett kockázatok alapján az volt megállapítható, hogy a devizakölcsön objektív kockázatainak bekövetkezése a futamidő alatt csekély, a felperes joggal feltételezte, hogy az alperes olyan szolgáltatást ajánl, amely a teljes futamidő alatt olcsóbb lesz a forinthitelnél. Az utóbb bekövetkezett események ismeretében az alperes tájékoztatása nyilvánvalóan téves volt, ezért a kölcsönszerződés a rPtk. 209/A. § - a és a 93/13.EGK irányelv értelmében semmis. Sérelmezte, hogy mindezeket az eljáró bíróságok annak ellenére nem vizsgálták, hogy az az 1/2010.(VI.28) PK vélemény és az EUB C-118/17, valamint a C-51/17. számú ítéletei értelmében is kötelezettségük lett volna. E mulasztás miatt álláspontja szerint a jogerős ítélet a Pp. 206. § (1) bekezdését sérti, az előadottak vizsgálata a Kúriának is hivatalból kötelessége. Érvei szerint mind az árfolyamkockázat áthárítása, mind az egyoldalú szerződésmódosítás, mind pedig a közvetlen végrehajthatóság lehetővé tétele az alperesi felelősség kizárására irányuló szerződéses rendelkezés, ami a 18/1999. (II.5) Kormányrendelet 2. § h) pontja szerint tisztességtelen ezért a rPtk. 209/A. § értelmében semmis, ezt az eljáró bíróságoknak és a Kúriának is hivatalból kell vizsgálniuk.
- [9] Utóbb, 2020. január 27-én érkezett, Pfv.I.20.094/2019/10. és 11. számú beadványaiban a 9. számú beadványban előadottakat felülvizsgálati kérelmével egységes szerkezetben csatolta, a devizahitelezés problémáiról, valamint a bírói függetlenségről és pártatlanságról készített tanulmányokkal együtt. A weboldalaról letöltött cikkeket is csatolt az általa utóbb kifejtettek alátámasztására.
- [10] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [11] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [12] A Kúria előrebocsátja: a felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet eljárási és anyagi jogi jogszabálysértésre hivatkozva támadta. Az eljárási szabályok megszegéseként lényegét tekintve arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezésben kifejtett, a bank szerződésszegésére vonatkozó okfejtését érdemben nem bírálta el, az anyagi jogi szabálysértés körében pedig - a fellebbezésben előadottakkal egyezően - részletezte a bank szerződésszegését alátámasztó körülményeket, amelyek - megítélése szerint - igazolják, hogy tartozása nem áll fenn, ezért a végrehajtás Pp. 369. § b) és d) pontja alapuló megszüntetésének van helye.
- [13] A felülvizsgálati érvelésre figyelemmel a Kúria rámutat, hogy a másodfokú bíróság eljárási szabálysértés nélkül hozta meg jogerős döntését. A felperes a keresetében többféle hivatkozással kérte a végrehajtás Pp. 369. § a) pontja szerinti megszüntetését: állította, hogy a kölcsönszerződés több okból érvénytelen, vitatta továbbá a közjegyző eljárásának jogszerűségét, a ténytanúsítvány és a felmondás érvényességét. A fellebbezésében azonban már a Pp. 369. § a), b) és d) pontjának alkalmazását kérte, azt állítva, hogy a bank, a forinthiteleknel lényegesen magasabb összköltségű, teljesíthetetlen hitel nyújtásával szerződést szegett, a teljesítés erre visszavezethetően lehetetlenült, továbbá a szerződésszegéssel összefüggésben kára is keletkezett. A másodfokú bíróság ezt a fellebbezési érvelést helyesen értékelte úgy, hogy az azzal érvényesíteni kívánt jog eltért a keresetben előadott jogtól: a felperes az elsőfokú tárgyalás berekesztéséig kizárólag érvénytelenségre és a végrehajthatóság hiányára, a másodfokú eljárásban viszont szerződésszegre hivatkozott. Azon túl, hogy a kereset jogcímét megváltoztatta, a tényalapot is módosította, amelyből az új igényét származtatta: a bank szerződésszegésére, az ezzel okozott kárra, és a lehetetlenülésre vonatkozó tényeket az elsőfokú eljárásban nem adott elő. Nyilatkozott ugyan arról, hogy túlfizetés miatt az alperesnek 1.800.000 forint tartozása áll fenn vele szemben, ezt azonban a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye körében kérte értékelni (5.P.22.995/2017/5.). Mindezekre tekintettel alaptalan az a felülvizsgálati érvelés, hogy a fellebbezésben azonos tényekre alapított keresetmódosítás, keresetpontosítás történt.
- [14] A felperes helyesen utalt arra, hogy a követelés jogcímének hiányos vagy helytelen megjelölése a bíróságot nem köti, ezzel kapcsolatos eljárási kötelezettsége azonban csak akkor áll fenn, ha az előadott tényalap és a megjelölt jogcím nincs összhangban egymással. Az adott ügyben ugyanakkor a felperes az elsőfokú eljárásban - amint a jogerős ítélet is rámutatott - az érvénytelenség és a végrehajthatóság vizsgálata körében értékelhető tényállításokat tett, a jogcím és a tényalap között ellentmondás nem volt, így a kereset téves jogi minősítése nem merült fel.
- [15] A felperes fellebbezésében az elsőfokú eljárásban előadottakhoz képest - a kereseti kérelmen kívül - mind a kereset tárgyát (jogcímét), mind ténybeli alapját megváltoztatta, ami a másodfokú bíróság helytálló következtetése szerint a Pp. 146. § (1) és (5) bekezdése alapján keresetváltoztatásnak minősül. A Pp. 247. §-a - az ott megjelölt, jelen esetben viszont fel nem merült kivételektől eltekintve - tiltja a kereset másodfokú eljárásban való megváltoztatását, ezért nem tévedett a másodfokú bíróság, amikor a végrehajtás megszüntetése iránti keresetről hozott ítéleti döntést a fellebbezésben kifejtett szerződésszegés, károkozás és lehetetlenülés szempontjából nem bírálta felül.
- [16] A Kúria hangsúlyozza: a felülvizsgálat szigorú eljárásjogi rendelkezések által szabályozott

rendkívüli perorvoslat, nem a per folytatása, erre tekintettel fogalmazza meg a Pp. 270. § (2) bekezdése, hogy a jogerős ítélet csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálattal, amely a másodfokú eljárásnak is tárgya volt. Mivel a jogerős ítélet meghozatalakor a másodfokú bíróság a szerződésszegést, az ezzel összefüggő károkozást és a lehetetlenülést nem vizsgálhatta, ezért az ezekre vonatkozó felülvizsgálati érvekkel érdemben a Kúria sem foglalkozhatott.

- [17] A Kúria a Pp. 272. § (1) bekezdésében nyitva alá 60 napos határidő alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja a hivatkozott jogszabálysértéseket. Nincs akadálya annak, hogy a határidő lejártát követően a fél kiegészítse a határidő alatt megjelölt jogszabálysértésre vonatkozó érveit, az azonban nem megengedett, hogy újabb jogsértésre hivatkozzék. A felperes a 60 napos határidő letelte után, 2019. november 8-án benyújtott beadványában hivatkozott az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségéhez kapcsolódó jogsértésre, amit a Kúria a kifejtettek miatt nem vizsgálhatott, és ugyanígy nem lehetett helye a 2020. január 20-án érkezett 9. számú, és az ezt követő, 10. és 11. számú egységes szerkezetbe foglalt felperesi beadványban megjelölt újabb jogcímek [rPtk. 277. § (1) bekezdés a), b) pont, rHpt. 203. § (6) bekezdés, Pp. 206. (1) bekezdés, 18/1999. (II.5) Kormányrendelet 2. § h) pont] érdemi vizsgálatának sem. Az ismertetett eljárási korlátok miatt nincs lehetőség arra, hogy a felperes a határidőben benyújtott felülvizsgálati kérelmében - és a fellebbezésében - nem hivatkozott, kizárólag az elsőfokú eljárás tárgyát képező érvénytelenségi okok vizsgálatát kérje, a kereset - illetve a felülvizsgálati kérelem változtatásának tilalma, a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellege miatt pedig újabb érvénytelenségi jogcímek nem tehetők az eljárás tárgyává. Arra helyesen utalt a felperes, hogy a semmisséget a Kúriának is hivatalból kell észlelnie, ez a kötelezettsége azonban - ahogyan arra a Kúria már több egyedi ügyben (pl. a Pfv.I.20.309/2019/3. számon) hozott határozatában rámutatott - csak a nyilvánvaló, az eljárás adatai alapján egyértelműen megállapítható semmisség tekintetében áll fenn. A Kúria ilyen, nyilvánvaló semmisségi okot eljárása során nem észlelt, az ezzel kapcsolatos indokokra azonban a jelen határozatában nem térhet ki, ez esetben ugyanis olyan igények vonatkozásában fejtené ki az indokait, melyek nem voltak tárgyai az eljárásnak. Az e tekintetben hiányzó anyagi jogerő-hatásra tekintettel ugyanakkor a felperes nincs elzárva attól, hogy a felülvizsgálati eljárásban megjelölt, újabb érvénytelenségi okokra külön perben hivatkozzon.

- [18] Az ismertetett indokok alapján a jogerős ítélet sem az eljárási, sem az anyagi jogi szabályokat nem sértette, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése értelmében hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [19] A felperes felülvizsgálati kérelme nem volt eredményes, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdésén keresztül érvényesülő Pp. 78. § (1) bekezdése alapján viselnie kell a felülvizsgálattal felmerült költségeit, míg a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet (Kmr.) 13. § (2) bekezdésére tekintettel a 14. §-ában foglaltak alapján az állam viseli. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, a felülvizsgálati eljárásban megtérítést igénylő költsége nem merült fel, ezért a Kúriának erről rendelkeznie nem kellett.
- [20] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. január 29.

Dr. Varga Edit s.k. a tanács elnöke, dr. Szabolcsi-Varga Krisztina s.k. előadó bíró, dr. Harter Mária

s.k. bíró